

УДК 821.111(73)-3.09:82.0

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/97-2-39>**Роман МАНДЗЮК,**

orcid.org/0000-0002-5133-7258

аспірант кафедри теорії та практики перекладу

Ужгородського національного університету

(Ужгород, Україна) manro5000@gmail.com

СЕМІОТИКА ПРОСТОРУ У ПРОЗІ КАРСОН МАККАЛЛЕРС: ВІД ЛОКАЛЬНОСТІ ДО ЕКЗИСТЕНЦІЙНОГО УНІВЕРСУМУ

Стаття присвячена аналізу семіотики художнього простору у прозі Карсон Маккаллерс, де локальний південний ландшафт постає не як тло чи географічна декорація, а як багатовимірний знакова структура з власною внутрішньою логікою. Простір у її текстах функціонує як динамічне поле перетину екзистенційних, психологічних і культурних координат, в якому матеріальні деталі інтер'єру, міського середовища чи периферійних топосів набувають статусу маркерів самотності, травми, приглушених емоцій та обмеженої комунікації. Локальність американського Півдня постає в її прозі не лише як ситуаційна конкретика, а як культурний код, що акумулює історичну пам'ять про расову сегрегацію, соціальну нерівність і кризу колективної та індивідуальної ідентичності. Завдяки цьому індивідуальні драми персонажів органічно влітаються у ширший культурний досвід і віддзеркалюють його на мікрорівні.

Художній простір у К. Маккаллерс перебуває в постійному русі від зовнішнього опису до внутрішнього виміру – своєрідного «простору одкровення», де вирішальним стає психологічний, акустичний та жестовий мікропростір комунікації. У характерних для її поетики замкнених інтер'єрах мінімальні коливання інтонації, світла чи руху формують високу наративну інтенсивність, а сама локальність трансформується на мову, що структурує досвід персонажів. Простір містечка, будинку або окремої кімнати функціонує як камера внутрішньої драматизації, де зовнішня статичність співіснує з тонкою екзистенційною динамікою.

У межах традиції Південної готики письменниця пом'якшує гротескні ефекти, зміщуючи увагу на інтимні психологічні процеси «маленької людини», замкненої у власній свідомості та водночас підпорядкованої колективним ритмам спільноти. Локальний південний хронотоп у її прозі постає як універсальна метафора людського існування: через символічне переосмислення регіонального матеріалу Маккаллерс підносить досвід самотності, інакшості та нездоланної межі між «Я» й Іншим до рівня універсальних екзистенційних констант.

Ключові слова: американська проза, проза Карсон Маккаллерс, художній простір, хронотоп, Південна готика, екзистенційна самотність.

Roman MANDZYUK,

orcid.org/0000-0002-5133-7258

PhD Student at the Department of Theory and Practice of Translation

Uzhhorod National University

(Uzhhorod, Ukraine) manro5000@gmail.com

SEMIOTICS OF SPACE IN THE FICTION OF CARSON MCCULLERS: FROM LOCALITY TO AN EXISTENTIAL UNIVERSE INDIVIDUALIZATION OF THE TEXT

The article examines the semiotics of artistic space in the fiction of Carson McCullers, where the local Southern landscape appears not merely as a background or geographical setting but as a multidimensional sign system with its own internal logic. Space in her works functions as a dynamic field in which existential, psychological, and cultural coordinates intersect, and where the material details of interiors, urban environments, and peripheral topoi become markers of solitude, trauma, muted emotion, and impaired communication. The locality of the American South emerges not only as a situational context but also as a cultural code that accumulates the historical memory of racial segregation, social inequality, and crises of both collective and individual identity. Consequently, the personal dramas of McCullers's characters are inseparable from broader cultural experiences and reflect them at the micro level.

Artistic space in McCullers's prose constantly shifts from external description to an inner dimension – a kind of “space of revelation,” in which psychological, acoustic, and gestural micro-spaces of communication become decisive. In the enclosed interiors characteristic of her poetics, subtle changes in intonation, light, or movement generate a high degree of narrative intensity, while locality itself is transformed into a language that structures the characters' experience. The space of a small town, a house, or even a single room becomes a chamber of internal dramatization, where external stillness coexists with a delicate existential dynamism.

Within the tradition of Southern Gothic, the writer softens grotesque effects, focusing instead on the intimate psychological processes of the "little person," confined within their own consciousness yet shaped by the collective rhythms of the community. The local Southern chronotope in her prose functions as a universal metaphor for human existence: through the symbolic reinterpretation of regional material, McCullers elevates experiences of solitude, otherness, and the insurmountable boundary between the Self and the Other to the level of universal existential constants.

Key words: American prose, Carson McCullers's prose, artistic space, chronotope, Southern Gothic, existential loneliness.

Постановка проблеми. У сучасному літературознавстві особливої актуальності набуває проблема осмислення художнього простору як активного чинника наративотворення. Традиційне розуміння простору як пасивного тла поступається місцем інтерпретаціям, в яких він постає складною семіотичною системою, що акумулює екзистенційні, соціокультурні та психологічні смисли. У цьому контексті проза Карсон Маккаллерс потребує переосмислення крізь призму просторової поетики, оскільки її художній світ демонструє специфічну трансформацію локального ландшафту в інструмент розкриття внутрішніх станів персонажів. Проблема полягає у виявленні механізмів, за допомогою яких простір у її творах переходить від географічної конкретності до символічного та антропологічного виміру.

Аналіз досліджень і публікацій. Теоретичним підґрунтям дослідження є праці з просторової поетики та геокритики. Зокрема, Б. Вестфаль обґрунтовує концепцію геокритичного аналізу, де простір трактується як багатовимірний «психологізований топографію», що поєднує зовнішню реальність і внутрішній досвід. Р. Кук розглядає топоси у прозі К. Маккаллерс як символічну географію людської душі, тоді як І. Гоффманн інтерпретує простір як ментальну конструкцію, що маркує межі індивідуального досвіду.

У ширшому контексті американської літератури Р. Грей та М. Сівілс аналізують простір Півдня США як носій колективної пам'яті та історичної травми, підкреслюючи його зв'язок із традицією «південної готики». Дослідження Р. Д. Екарда акцентує на категорії «відчуття місця» як ключовому принципі організації художнього світу письменниці. Водночас праці В. Карр і Л. Вестлінг підкреслюють психологічну спрямованість просторових моделей у прозі К. Маккаллерс.

Попри значну кількість досліджень, питання еволюції художнього простору як динамічної семіотичної системи у творчості письменниці залишається недостатньо систематизованим.

Метою статті є аналіз еволюції художнього простору в прозі Карсон Маккаллерс як складної семіотичної системи, а також виявлення його функцій у моделюванні внутрішнього світу персонажів, репрезентації соціокультурного контек-

сту та формуванні екзистенційної проблематики творів.

Виклад основного матеріалу. Аналіз еволюції художнього простору в прозі Карсон Маккаллерс (1917–1967) дає підстави трактувати як складну семіотичну систему, в якій перетинаються екзистенційні, соціокультурні та психологічні координати наративу. Таке прочитання спирається на сучасні підходи просторової поетики, зокрема ідеї про текст як знакову модель реальності, де простір функціонує як носій смислів, а не як пасивний фон подій. Адже йдеться не про «місце» як таке, а про багатовимірну структуру, де локальний ландшафт набуває метафоричної ваги й перетворюється на інструмент розкриття внутрішнього світу персонажів, їхніх травм, відчуження та прагнення до комунікації. Важливо підкреслити, що ця трансформація простору в знакову систему відбувається завдяки постійному взаємоперетину зовнішнього опису та внутрішнього монологу. Сучасна просторова поетика розглядає літературний ландшафт не як пасивну декорацію, а як іманентний складник наративної структури, що активно моделює внутрішній стан героя. Так, Б. Вестфаль обґрунтовує концепцію геокритичного аналізу, згідно з якою взаємопроникнення зовнішньої реальності та внутрішнього досвіду створює багатовимірну «психологізовану топографію», де кожен просторовий елемент функціонує як носій метафоричного змісту та інструмент артикуляції травми (Westphal, 2011: 132).

Художній простір у прозі письменниці виходить за межі суто географічного опису Півдня, формуючись як своєрідна «карта» внутрішньої самотності, де кожна деталь інтер'єру чи міського ландшафту маркує межі психологічної ізоляції. Американський Південь у К. Маккаллерс варто розглядати як культурний код із чітко окресленими соціальними ієрархіями, расовими напруженнями та історичною травматикою, що поглиблює інтерпретацію простору як носія колективної пам'яті. Відтак локальність набуває функції символічного тла, на якому індивідуальні драми персонажів резонують із ширшими історичними процесами, включно з наслідками сегрегації та кризою ідентичності в американському суспільстві середини ХХ століття.

Топографія в текстах К. Маккаллера – пряма проекція психологічного стану персонажів, що дозволяє розглядати простір як динамічне семіотичне поле, в якому матеріальне оточення слугує проекцією внутрішнього розладу та екзистенційної ізоляції героїв. Це поле не є статичним: воно трансформується разом із розвитком сюжету, відображаючи зміни в емоційній напрузі, ступінь відчуження чи, навпаки, короточасні імпульси до взаєморозуміння. Як зазначає Р. Кук, такі топоси перетворюються на символічну географію людської душі, де зовнішні кордони маркують глибину психологічної травми та неможливість повної комунікації (Cook, 1975: 46). Концепція «психологізованої топографії» у прозі К. Маккаллера знаходить теоретичне підтвердження в працях Г. Гоффманна, який розглядає простір у романі як складну інтерпретаційну модель. Згідно з його підходом, просторові кордони перестають бути суто фізичними об'єктами, натомість перетворюючись на ментальні конструкції, що маркують межі індивідуального досвіду та глибину екзистенційного відчуження (Hoffmann, 1978: 91).

Сутність авторського розуміння художнього простору виразно артикульована у висловлюванні К. Маккаллера: «Все, що пульсує й рухається, і ходить кімнатою, незалежно від того, що коїться, є природним і людським для письменника» (McCullers, 1971: 209). Ця формула окреслює глибинну антропологічну програму письма, в якій людська присутність інтерпретується через безперервну взаємодію тілесного, емоційного та перцептивного досвіду. Увіражений вислів виявляє принципову орієнтацію письменниці на «внутрішній простір» як базову антропологічну категорію, де фізична локальність задає рамку для розгортання психоемоційних процесів. Ідеться про специфічну конфігурацію художньої реальності, в якій межі між зовнішнім і внутрішнім вимірами стають проникними, а простір набуває функції медіатора між тілесним досвідом і свідомісними структурами. Показовим для такого підходу є епізод, поданий у праці «Осяяння і нічна лихоманка: незавершена автобіографія» («Illumination and Night Glare: The Unfinished Autobiography» 1999): «Двоє чоловіків разом у спальні; крізь зачинені двері в нічну тишу проникають звуки з кухні. Джейк п'яний, а доктор Коупленд майже марить від гарячки. Проте їхній діалог народжується в самому осерді їхніх сутностей. Обидва мимоволі переходять на ритмічну, просторічну говірку свого раннього дитинства. Кожен із них тепер бачить внутрішню суть іншого як на долоні» (McCullers, 1999: 178). У наведеному фрагменті простір кім-

нати функціонує як замкнена акустична та психологічна камера, де зовнішні шуми не руйнують, а, навпаки, підсилюють інтенсивність внутрішнього переживання. Звуковий фон із кухні структурує сприйняття, створюючи ефект граничної зосередженості на міжособистісному контакті. Ця сцена переконливо демонструє, що саме внутрішній, екзистенційно забарвлений вимір визначає природу художньої реальності у прозі К. Маккаллера, тоді як зовнішні обставини слугують тлом для вияву глибинних психологічних структур: у «просторі одкровення» справжнім місцем дії стає свідомість героїв.

Просторова організація прози К. Маккаллера вибудовується за принципом концентрації: мінімізація фізичних переміщень компенсується максимальною інтенсивністю психічних процесів, що наближає наратив до моделі внутрішнього монологу чи навіть до стану транзитивної свідомості. Звернення персонажів до мовних форм дитинства підсилює ефект регресії, завдяки якому простір стає не лише сценою теперішнього, а й резонансним полем пам'яті, де актуалізуються витіснені або маргіналізовані досвіди. У результаті формується особливий тип художнього простору, в якому фізична локальність, акустичне середовище та мовна поведінка персонажів інтегруються в єдину семіотичну систему, зорієнтовану на виявлення меж людської комунікації та можливостей її подолання.

Мистецька стратегія К. Маккаллера корелює з однією з визначальних рис американського роману ХХ століття – тенденцією до гранично точної локалізації подій, що, однак, не вичерпується функцією реалістичного опису, а виконує роль культурного коду, через який артикулюється регіональна ідентичність та історична пам'ять (Gray, 2011: 412–415). Тут простежується переорієнтація наративної оптики: простір перестає бути нейтральною сценою й набуває статусу інтерпретаційної матриці, що структурує читачке сприйняття та задає горизонти значення. У цьому вимірі локалізація функціонує як механізм смислотворення, де кожен топографічний елемент включений у мережу культурних асоціацій і соціально-історичних конотацій. Особливо рельєфно ця тенденція проявляється у творчості Вільяма Фолкнера, Ерскіна Колдвелла, Фланнері О'Коннор, Гарпер Лі, де простір Півдня США постає як географічна реальність, так і морально-історичний ландшафт із травматичним досвідом рабства, сегрегації та соціальної нерівності. Зазначені автори формують цілісну парадигму «південного письма», в межах якої простір має ознаки культурної пам'яті,

інкорпорує в свою структуру конфлікти раси, класу та влади. Локальні топоси – містечка, плантації, ізольовані ферми – функціонують як знакові вузли, де перетинаються індивідуальні біографії та колективні травми, що зумовлює багаторівневість їхнього прочитання.

У літературі американського Півдня категорія простору еволюціонує від суто територіального опису до глибоко символічного хронотопу, що акумулює в собі колективну пам'ять про системне насильство та соціальну несправедливість. Такий хронотоп характеризується напруженою взаємодією часу і простору, де минуле не зникає, а перманентно присутнє в теперішньому, формуючи своєрідний ефект історичної «накладеності». Це створює умови для прочитання простору як носія травматичного досвіду, який відтворюється через повторювані наративні моделі, символічні деталі та мотиви ізоляції. Як зауважує М. В. Сівілс, ландшафт у творах представників «Південної готики» функціонує як складне семіотичне поле, де географічні координати нерозривно переплетені з етичними вимірами минулого – рабством, сегрегацією та руйнуванням патріархального устрою (Sivils, 2016: 83). Це положення увиразнює розуміння простору як активного учасника наративу: він не відображає реальність, а інтерпретує її, фіксуючи моральні напруження та історичні розломи. У такій перспективі простір стає своєрідним «архівом пам'яті», де зберігаються сліди колективного досвіду, що продовжує впливати на поведінку персонажів і конфігурацію сюжетних ліній.

Художній світ К. Маккаллерс доцільно інтерпретувати як органічно вписаний у традицію «Південної готики», проте зі зміщенням акцентів, яке змінює саму оптику цього напрямку: її простір позбавлений гіперболізованої гротескності й натомість сконцентрований на інтимній драмі «маленької людини», замкненої у межах власної самотності (Carr, 1990: 63–66). Йдеться про своєрідну «редукцію ефектів» готичної поезики: замість зовнішніх деформацій, ексцентричних ситуацій і демонстративної патології увага переноситься на внутрішні розломи, що розгортаються у сфері переживання. На відміну від виразної сюжетної ексцентричності та емоційної надмірності, К. Маккаллерс вибудовує естетику стриманості й внутрішньої напруги, зосередженої на психологічних мікроруках і напівтонах. Ця стриманість має принциповий характер: вона формує особливий тип наративної інтенсивності, коли мінімальні зміни інтонації, паузи чи жесту набувають семантичної ваги, співмірної з подієвими зламами.

Місцем дії прозових текстів К. Маккаллерс постає сучасний американський Південь, який репрезентується як поліфонічний соціокультурний простір із множинними ідентичностями та конфліктами. Поліфонічність означає співіснування різних голосів – расових, класових, гендерних, вікових; вони не зливаються в гармонійну єдність, а зберігають напружену відмінність, формуючи складну структуру взаємних непорозумінь і часткових порозумінь. Тут локальність перестає бути лише фоном і перетворюється на активного «співучасника» подій, що формує поведінкові моделі персонажів і визначає їхні екзистенційні горизонти (Yaeger, 2000:134–137). Просторові обмеження – ізольовані містечка, замкнені інтер'єри, периферійні ландшафти – задають рамки можливого досвіду, в межах яких персонажі вибудовують свої стратегії існування, часто приречені на повторення та замкненість.

Регіональний простір у К. Маккаллерс функціонує як багаторівнева структура, що поєднує історичний, соціальний і психологічний виміри: з одного боку – засвідчує історичну тяглість Півдня, з іншого – увиразнює індивідуальні психологічні злами, стаючи простором екзистенційної драми. Її «історичність» не зводиться до фіксації минулого; вона проявляється у формі латентної присутності травматичного досвіду, який продовжує визначати конфігурацію сучасних людських взаємин. Водночас індивідуальний вимір простору пов'язаний із переживанням відчуження, де кожен персонаж існує у власній «камері досвіду», частково дотичній до інших, але ніколи повністю відкритій.

К. Маккаллерс трансформує регіональний матеріал в універсальну метафору людського існування. Ця трансформація здійснюється через поступове «зняття» етнографічної конкретики й виведення її на рівень символічних узагальнень, де локальні ознаки стають маркерами загальнолюдських станів. Її художній простір перетворюється на арену, де локальні травми й соціальні обмеження отримують філософське узагальнення, а через локально маркований простір авторка артикулює глобальні проблеми (Westling, 1985: 98–102) – самотності, інакшості, неможливості повноцінної комунікації, – перетворюючи їх із тем місцевого колориту на універсальні екзистенційні константи. Саме завдяки такій стратегії простір у її прозі набуває статусу універсальної моделі людського буття, де конкретне й загальне співвідносяться як взаємопроникні рівні інтерпретації.

У прозі К. Маккаллерс художній простір постає не як пасивна сцена подій, а як структу-

ротворчий принцип, що інтегрує антропологічні, історичні та психологічні виміри наративу. Його функціонування пов'язане з організацією смислових зв'язків між персонажами, їхнім досвідом і ширшими культурними моделями, завдяки чому простір виступає активним чинником формування наративної цілісності. Уже в ранніх дослідженнях, зокрема в дисертації «Значення простору в художній творчості Карсон МакКаллерс» («The Sense of Place in the Fiction of Carson McCullers») Р. Д. Екарда, наголошено на центральності «відчуття місця» як організуючої категорії її художнього світу. Ця категорія інтерпретується не як сукупність географічних ознак, а як специфічний спосіб переживання просторової реальності, що поєднує тілесний досвід, емоційну пам'ять і культурні коди. Дослідник обґрунтовує, що так звана «концепція простору Півдня» у К. МакКаллерс охоплює взаємопов'язані елементи – землю як носія історичної пам'яті, родину як інституцію передачі цінностей, пам'ять як форму культурної тяглості, тягар минулого як чинник психологічної детермінації та опір змінам як соціокультурний механізм самозбереження (Eckard, 1975: 1–3). Кожен із цих елементів функціонує як окремий семантичний рівень, але їхня взаємодія формує складну мережу значень, в якій індивідуальний досвід персонажів невіддільний від колективної історії.

Важливо підкреслити: «південний простір» у К. МакКаллерс не редукується до етнографічної або регіоналістської репрезентації; він функціонує як напружене поле діалогу між традицією та індивідуальною свідомістю, яка прагне віднайти власний голос. Це поле характеризується внутрішньою суперечливістю: традиція забезпечує відчуття належності, але водночас обмежує можливості самовираження, що породжує стан екзистенційної напруги. Носіями цього простору виступають мешканці американського Півдня, чия ідентичність глибоко вкорінена у локальній культурі та системі вартостей. Їхня «вкоріненість» має амбівалентний характер: вона одночасно слугує джерелом стабільності та чинником замкненості, що ускладнює відкритість до змін. Зовнішньо вони можуть сприйматися як консервативні або навіть «реакційні» постаті, однак така інтерпретація є поверховою, адже їхня прив'язаність до традиції зумовлена не лише інерцією мислення, а й екзистенційною потребою стабільності в умовах історичних трансформацій (Gray, 2011: 414–416). Саме ця потреба стабільності формує специфічну модель поведінки, в якій індивід прагне зберегти цілісність власного «Я», спираючись на усталені культурні структури, навіть якщо вони обмежу-

ють його свободу. Отже, художній простір у прозі К. МакКаллерс варто осмислювати як складну динамічну систему, де перетинаються індивідуальні та колективні виміри досвіду, а сама локальність функціонує як механізм інтерпретації людського існування.

Водночас художня стратегія К. МакКаллерс полягає у введенні персонажів-дисидентів щодо цього простору – героїв, які намагаються вийти за межі усталеного світогляду й подолати замкненість південного соціуму. Такі персонажі виконують функцію своєрідних «точок напруження» у структурі наративу, оскільки саме через їхній досвід актуалізуються межі соціокультурної нормативності та виявляється її обмежувальний характер. Приміром, Джек Сінгер у романі «Серце – самотній мисливець» репрезентує тип «екзистенційного мандрівника», для якого простір перестає бути географічною категорією і трансформується у метафізичний горизонт пошуку сенсу. Його мовчазність, соціальна маргіналізованість і водночас здатність бути «екраном» для проєкцій інших персонажів формують специфічний тип присутності, де простір існує як поле інтерсуб'єктивних напружень. «Мандри» нерідко мають не фізичний, а уявний, оніричний або навіть ірраціональний характер, що дозволяє говорити про розширення художнього простору до площини внутрішньої реальності, де домінують фантазія, проєкція та психологічна компенсація. Йдеться про зсув від топографічно окресленого простору до простору ментального, в якому переміщення відбувається через акти уяви, пам'яті чи бажання. Такі «внутрішні подорожі» виконують компенсаторну функцію, оскільки надають персонажам можливість символічно долати обмеження, накладені соціальним середовищем, навіть якщо на рівні зовнішньої дії вони залишаються нерухомими. Важливо, що ця модель «екзистенційного мандрівництва» не веде до остаточного звільнення: вона радше виявляє драматичну розбіжність між прагненням до виходу за межі та фактичною неможливістю такого виходу. Простір у такій перспективі набуває рис парадоксальної структури: він одночасно обмежує і провокує рух, фіксує ізоляцію й стимулює уявні форми її подолання. У результаті формується складна конфігурація художнього простору, де зовнішня замкненість співіснує з внутрішньою безмежністю, а досвід персонажів розгортається на перетині реального та уявного вимірів.

Історичні трансформації, що відбулись на Півдні США у першій половині ХХ століття – урбанізація, криза традиційного укладу, расові конфлікти, – суттєво вплинули на світогляд

К. Маккаллерс та визначили амбівалентність її художнього бачення. Йдеться про період інтенсивної соціальної дестабілізації, коли модернізаційні процеси вступають у конфлікт із усталеними формами колективного життя, породжуючи глибокі внутрішні суперечності як на рівні спільноти, так і на рівні індивіда. Мистецький світ письменниці балансує на межі реальності й фантазмагорії, а південна дійсність постає як фрагментована й травматична. Фрагментарність цієї дійсності відображається у композиційній побудові текстів, де цілісність світу розпадається на окремі, часто дисонансні епізоди, що підсилює відчуття екзистенційної нестабільності.

Соціально-економічні зрушення на Півдні США спровокували глибоку кризу ідентичності, яка в прозі К. Маккаллерс трансформувалася в особливу естетику гротеску. Гротеск у її творчості не має суто декоративного або ефектного характеру; він виконує аналітичну функцію, виявляючи приховані деформації соціального й психологічного порядку. Як зазначає Р. Грей, відображення реальних історичних конфліктів та урбанізації в її текстах набуває амбівалентного характеру, де межа між соціальною дійсністю та травматичною фантазмагорією стає практично невідчутною (Gray, 2000: 282). Ця «розмитість» межі зумовлює специфічний ефект сприйняття, за якого читач опиняється в ситуації інтерпретаційної невизначеності, змушений постійно співвідносити реалістичний і символічний рівні зображення. Спостереження Р. Грея корелює з ширшим літературознавчим консенсусом, відповідно до якого проза К. Маккаллерс тяжіє до естетики «Південної готики», де гротеск, тілесність і жорстокість функціонують як засоби виявлення глибинних соціальних і психологічних дисфункцій (Westling, 1985: 101–103). Тілесність у цьому вимірі набуває особливої ваги: фізичні особливості персонажів, їхні хвороби чи «відхилення» інтерпретуються як

зовнішні індекси внутрішніх травм і соціальної маргіналізації. Жорстокість, своєю чергою, постає не як випадковий елемент, а як симптом структурних напружень, закорінених у самій організації південного суспільства.

Висновки. Домінантна риса творчої стратегії К. Маккаллерс – фіксація процесу розпаду традиційних соціальних структур через індивідуальні долі персонажів, які опиняються в ситуації радикальної відчуженості. Цей розпад не подається як завершений факт; він розгортається як тривалий процес, що охоплює різні рівні соціального буття – від родинних зв'язків до ширших інституційних форм. Їхні спроби адаптації до байдужого або ворожого середовища виявляються або частково успішними, або трагічно приреченими, що надає її прозі особливої екзистенційної напруги та водночас універсалізує локальний південний досвід. У результаті індивідуальні історії персонажів набувають значення узагальнених моделей людського існування, де досвід ізоляції, пошуку сенсу та неможливості повного взаєморозуміння виходить за межі конкретного історичного й географічного середовища.

Художній простір у прозі Карсон Маккаллерс – динамічна семіотична система, що інтегрує індивідуальний і колективний досвід. Його еволюція характеризується переходом від географічної локальності до універсальної моделі людського буття. Простір виконує структуротворчу функцію, моделюючи внутрішній світ персонажів і водночас репрезентуючи соціокультурний контекст американського Півдня. Він стає медіатором між зовнішнім і внутрішнім, між історичною пам'яттю та індивідуальним переживанням.

Проза К. Маккаллерс демонструє тип простої організації, де локальність перетворюється на універсальний код осмислення екзистенційних проблем, а художній простір – на ключовий інструмент інтерпретації людського існування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Carr V. S. *Understanding Carson McCullers*. Columbia: University of South Carolina Press, 1990. 181 p.
2. Cook R. M. *Carson McCullers*. New York: Frederick Ungar Publishing Co., 1975. 150 p.
3. Eckard R. D. *The Sense of Place in the Fiction of Carson McCullers*. Phil. Diss. Ball State University, 1975. 160 p.
4. Gray R. *A History of American Literature*. Oxford: Wiley-Blackwell, 2011. 928 p.
5. Gray R. *Southern Aberrations: Writers of the American South and the Problem of Regionalism*. Baton Rouge: Louisiana State University Press, 2000. 535 p.
6. Hoffmann G. *Raum, Situation, erzählte Wirklichkeit: poetologische und historische Studien zum englischen und amerikanischen Roman*. Stuttgart: J. B. Metzler, 1978. 867 S.
7. McCullers C. *Illumination and Night Glare: The Unfinished Autobiography*. Madison: University of Wisconsin Press, 1999. 258 p.
8. McCullers C. *The Flowering Dream, Notes on Writing. The Mortgaged Heart / Carson McCullers; [ed. by Margarita G. Smith]*. Boston: Houghton Mifflin, 1971. 292 p.
9. Sivils M. W. *Gothic landscapes of the South. The Palgrave Handbook of the Southern Gothic*; ed. by S. Castillo Street, C. L. Crow. London: Palgrave Macmillan, 2016. Pp. 83–93.

10. Westling L. Sacred groves and ravaged gardens: the fiction of Eudora Welty, Carson McCullers, and Flannery O'Connor. Athens: University of Georgia Press, 1985. 218 p.
11. Westphal B. Geocriticism: Real and Fictional Spaces; translated by. Robert T. Tally Jr. New York: Palgrave Macmillan, 2011. 192 p.
12. Yaeger P. Dirt and Desire: Reconstructing Southern Women's Writing. Chicago–London: University of Chicago Press, 2000. 324 p.

REFERENCES

1. Carr, V. S. (1990). Understanding Carson McCullers. Columbia: University of South Carolina Press. 181 p.
2. Cook, R. M. (1975). Carson McCullers. New York: Frederick Ungar Publishing Co. 150 p.
3. Eckard, R. D. (1975). The Sense of Place in the Fiction of Carson McCullers. Phil. Diss. Ball State University. 160 p.
4. Gray, R. (2011). A History of American Literature. Oxford: Wiley-Blackwell. 928 p.
5. Gray, R. (2000). Southern Aberrations: Writers of the American South and the Problem of Regionalism. Baton Rouge: Louisiana State University Press. 535 p.
6. Hoffmann, G. (1978). Raum, Situation, erzählte Wirklichkeit: poetologische und historische Studien zum englischen und amerikanischen Roman. Stuttgart: J. B. Metzler. 867 S.
7. McCullers, C. (1999). Illumination and Night Glare: The Unfinished Autobiography. Madison: University of Wisconsin Press. 258 p.
8. McCullers, C. (1971). The Flowering Dream, Notes on Writing. The Mortgaged Heart / Carson McCullers; [ed. by Margarita G. Smith]. Boston: Houghton Mifflin. 292 p.
9. Sivils, M. W. (2016). Gothic landscapes of the South. *The Palgrave Handbook of the Southern Gothic*; ed. by S. Castillo Street, C. L. Crow. London: Palgrave Macmillan. Pp. 83–93.
10. Westling, L. (1985). Sacred groves and ravaged gardens: the fiction of Eudora Welty, Carson McCullers, and Flannery O'Connor. Athens: University of Georgia Press. 218 p.
11. Westphal, B. (2011). Geocriticism: Real and Fictional Spaces; translated by. Robert T. Tally Jr. New York: Palgrave Macmillan. 192 p.
12. Yaeger, P. (2000). Dirt and Desire: Reconstructing Southern Women's Writing. Chicago–London: University of Chicago Press. 324 p.

Дата першого надходження статті до видання: 05.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 19.05.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

